

Ryggåsstugan

Ryggåsstugan är byggd omkring 1800 och kommer från Grösäter by, Järbo socken. Den inköptes med befintliga inventarier för 75 kr och flyttades till Gammelgården 1929. Stugan är från 1700-talet. Här bodde torparen. Stugan har jordgolv och saknar innertak. Den är ombyggd 1890, då väggarna höjdes med tre stockvarv och nytt tak lades på. Invändigt består den av ett rum med farstu och en liten kammare med ingång från farstun och utan eldstad, till planen alltså en enkelstuga med "kôve". Vägg i vägg med denna är tillbyggt ett skjul, som använts för getter och höns.

Spisen är intressant. Murstocken har skjutit utanför huset på baksidan och skorstenen är försedd med lockspjäll på stång. På muren i stugan finns ett utrymme mellan skorstensstocken och väggen, där en person får plats att ligga. Anordningen kallades "Norge" och har en särskild historia: När en svensk hade kommit i klammeri med rättvisan så gick man bara över gränsen till Norge så var man försvunnen för de svenska myndigheterna. Till Norge rymde man även i äldre tider när man ville undgå militärtjänst. När det kom någon man inte ville träffa kunde man gömma sig i utrymmet bakom spisen som därför kom att kallas "Norge".

Biinkomster behövdes i torparstugan och den siste, som bodde här (Nyman) var skomakare. Som skomakarverkstad användes den lilla kammaren. Redskapen kommer dock från Dalens by i Nössemark. I gången hänger ett par primitiva snöskor, "skarbågar" som snickrats av Nyman. Det äldsta daterade föremålet i stugan, var det lilla blyinfattade fönstret i kammaren, nu igensatt. Det kom från Vårviks gamla kyrka och var från 1662, men hade tillhört en ännu äldre, katolsk kyrka, där. De sista invånarna i stugan var Anders och Kajsa Nyman. Kajsa blev sedan änka och bodde där till sin död 1927, då hon var 90 år. De som känt henne brukade tala om hennes goda humör och den vänlighet och gästfrihet som alltid fyllde det lilla hemmet. Det är fortfarande ett hem vi besöker. Många av inventarierna har tillhört paret Nyman. Detta gäller det vackra väggskåpet, kärlyllan, ett matsäcksskrin och en klädeskista samt flera mindre saker, såsom, några stenkrukor samt den lilla sängpallen. Bordet är en fållbänk, som på kvällen dras ut till säng. Det lilla pulpetformade skrinet, märkt IAS, är från 1833 och har sannolikt varit fästmans gåva. Klockan ovanför bär initialerna JPD. Vid det andra fönstret står en liten skomakarbänk.

Ryggåsstugan är typisk för sådana under 1700-talet. Vanligen bodde undantagsgubbar i dessa, som gärna förlades till skogarna avsides från vägarna. Namnet kommer av att stugorna var utan innertak så hela takkonstruktionen var synlig inuti, med sina grova, runda takstockar, all vanligen vitlimmat med slamfärg. Taket var utanpå belagt med näver och därpå torv och jord.